

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Petra Mikeše a soudkyň Jiřiny Chmelové a Jitky Zavřelové v právní věci žalobkyně: **EFE cz, s.r.o., v likvidaci**, se sídlem Blanická 834/140, Ostrava, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, ve věci ochrany proti nečinnosti žalovaného při vyřizování žádosti žalobkyně o opravu datové schránky, o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 11. 12. 2023, čj. 17 A 27/2022-68,

t a k t o :

- I. Řízení **se zastavuje**.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalobkyni **se vrací** soudní poplatek za řízení o kasační stížnosti ve výši 600 Kč. Soudní poplatek bude vrácen z účtu Nejvyššího správní soudu k rukám žalobkyně do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Kasační stížností žalobkyně (dále „stěžovatelka“) napadá shora označené usnesení Městského soudu v Praze, kterým městský soud odmítl žalobu na ochranu proti nečinnosti žalovaného. Stěžovatelka následně požádala o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce z řad advokátů.

[2] Nejvyšší správní soud zaslal stěžovatelce formulář „Potvrzení o majetkových poměrech právnické osoby pro osvobození od soudních poplatků“ a vyzval ji k jeho vyplnění. Vzhledem k významné provázanosti jediného společníka stěžovatelky s její majetkovou strukturou zaslal NSS stěžovatelce i formulář „Potvrzení o majetkových poměrech fyzické osoby pro osvobození od soudních poplatků“ a vyzval k jeho vyplnění jediného společníka a jednatele Jaroslava Špačka (dále jen „společník“). Nejvyšší správní soud usnesením ze dne 6. 8. 2024, čj. 8 As 19/2024-44, zamítl žádost o osvobození od soudních poplatků i návrh na ustanovení zástupce, neboť dospěl k závěru, že tvrzení stěžovatelky o její finanční situaci, tak i o situaci jejího společníka jsou částečně neúplná, částečně rozporuplná a ve svém souhrnu nedůvěryhodná. Současně tímž usnesením stěžovatelku vyzval, aby ve lhůtě patnácti dnů od doručení usnesení zaplatila soudní poplatek ve výši 5 000 Kč. Byla přitom řádně poučena

o následcích nesplnění poplatkové povinnosti. Zároveň ji vyzval, aby ve stejné lhůtě doložila splnění podmínky zastoupení ve smyslu § 105 odst. 2 s. ř. s. Toto usnesení bylo stěžovatelce doručeno 16. 8. 2024. Stěžovatelka na ně ve lhůtě stanovené soudem reagovala přípisem z 23. 8. 2024, kdy žádala o prodloužení lhůty k doložení plné moci, osvědčující zastoupení advokátem pro nynější řízení. V dalším podání ze dne 31. 8. 2024 uvedla, že není schopna celý soudní poplatek v stanovené lhůtě zaplatit. Tvrzení dále rozvedla v podání rovněž ze dne 31. 8. 2024, ve kterém sdělila hrozící nebezpečí vzniku újmy v případě, že by Nejvyšší správní soud řízení stěžovatelky zastavil.

[3] Nebezpečí vzniku újmy dle stěžovatelky spočívá v tom, že by v případě zastavení nynějšího řízení nemohla proti napadenému usnesení městského soudu brojit další kasační stížností. Dále setrvává stav její nepříznivé finanční situace a nemožnosti podnikat na zděděném hospodářském statku v Ostravě-Zábřehu. Navíc je společník stěžovatelky nucen odstraňovat havarijní události na elektrické stanici nacházející se právě na tomto statku. Společník stěžovatelky nemůže vykonávat žádnou ekonomickou činnost, protože podniká právní, a především fyzická opatření, aby bránil obecné zájmy.

[4] Stěžovatelka uhradila dne 30. 8. 2024 soudní poplatek z části, a to ve výši 600 Kč. Ohledně zbylé části požádala o stanovení nové, náhradní lhůty.

[5] S podáním kasační stížnosti je spojen vznik poplatkové povinnosti [§ 4 odst. 1 písm. d) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích]. Dle položky č. 19 sazebníku poplatků, který je přílohou uvedeného zákona, je kasační stížnost zpoplatněna částkou 5 000 Kč.

[6] Podle § 47 písm. c) ve spojení s § 120 s. ř. s. soud řízení usnesením zastaví, stanoví-li tak tento nebo zvláštní zákon. Tímto zvláštním zákonem je v nyní posuzované věci zákon o soudních poplatcích, který v § 9 odst. 1 stanoví, že *nebyl-li poplatek za řízení splatný podáním návrhu na zahájení řízení, odvolání, dovolání nebo kasační stížnosti zaplacen, soud vyzve poplatníka k jeho zaplacení ve lhůtě, kterou mu určí v délce alespoň 15 dnů; výjimečně může soud určit lhůtu kratší. Po marném uplynutí této lhůty soud řízení zastaví. K zaplacení poplatku po marném uplynutí lhůty se nepřiblíží.*

[7] Současně podle § 9 odst. 4 písm. c) zákona o soudních poplatcích platí, že *soud pro nezaplacení soudního poplatku řízení nezastaví, je-li nebezpečí z prodlení, v jehož důsledku by poplatník mohla vzniknout újma, a poplatník ve lhůtě určené soudem ve výzvě podle odstavců 1 a 2 sdělí soudu okolnosti, které toto nebezpečí osvědčují, a doloží, že bez své viny nemohl poplatek dosud zaplatit.*

[8] Vyskytnou-li se tak objektivní okolnosti, pro které poplatník nemůže bez své viny zaplatit soudní poplatek ze závažných důvodů ve lhůtě stanovené soudem, je na něm, aby tuto skutečnost soudu sdělil a doložil, a to v průběhu této lhůty. Pouze v takovém případě soud řízení nezastaví po jejím uplynutí, nebyl-li poplatek zaplacen [§ 9 odst. 1 ve spojení s § 9 odst. 4 písm. c) zákona o soudních poplatcích]. Zákon o soudních poplatcích však neumožňuje poplatníkovi dodatečně (po uplynutí lhůty) vysvětlit důvody, pro které nebyl soudní poplatek ve lhůtě řádně a včas zaplacen (a ani dodatečně tyto důvody doložit). Ústavní soud v nálezu ze dne 30. 3. 2021, sp. zn. Pl. ÚS 9/20, shledal tuto úpravu ústavně konformní. Ústavní soud mj. uvedl v bodě 38 tohoto nálezu, „[s] návrhovatelem lze souhlasit v tom, že uvedené

pokračování

ustanovení nepomýšlí na všechny případy nebezpečí z prodlení, v jehož důsledku by poplatníku mohla vzniknout újma. Zvláště se to bude týkat situací, v nichž poplatník není z objektivního hlediska vůbec schopen sdělit soudu okolnosti osvědčující nebezpečí z prodlení, v jehož důsledku by mu mohla vzniknout újma, kupříkladu následkem vážné hospitalizace. Ústavní soud nicméně v té spojitosti znovu zdůrazňuje, že samotná existence náhradní lhůty pro zaplacení soudního poplatku již představuje pro poplatníka jisté dobrodiní, poněvadž zákon předpokládá, že soudní poplatek uhradí řádně s podáním návrhu na zahájení řízení, tedy okamžikem jeho splatnosti (§ 7 odst. 1 ZSP). Z toho lze dovodit, že poplatník, který není schopen pro závažnou a jím nezaviněnou překážku (jako by tomu bylo v případě zmíněné hospitalizace) provést úhradu soudního poplatku, zpravidla nebude schopen podat ani samotný návrh na zahájení řízení, neboť jde o úkony souběžné. Poplatník by se obecně neměl spoléhat na to, že při poskytnutí soudem druhé příležitosti zaplatit soudní poplatek nenastanou žádné, byť i pochopitelné komplikace, popřípadě že je bude možno vždy nějakou cestou odstranit a opožděné zaplacení soudního poplatku napravit.“

[9] Stěžovatelka ohledně odstraňování havarijní události, shrnuté shora v bodě [3] již v podání ze dne 28. 3. 2024 uváděla, že společník stěžovatelky odstraňuje havarijní stav na elektrické stanici.

Předestřela určité okolnosti týkající se odstraňování havarijní události, ale svá tvrzení ničím nedoložila (obecné okolnosti týkající se odstraňování havarijní události zůstaly v rovině pouhých ničím nepodložených tvrzení). Tím nesplnila svou povinnost, která pro ni plyne z § 9 odst. 4 písm. c) zákona o soudních poplatcích, podle kterého platí, že *[p]ro nezaplacení poplatku soud řízení nezastaví, je-li nebezpečí z prodlení, v jehož důsledku by poplatníku mohla vzniknout újma (...) a doloží, že bez své viny nemohl poplatek dosud zaplatit* (zvýraznění přidal NSS). Již na základě toho, že stěžovatelka nedoložila svá tvrzení, že bez své viny nemohla poplatek zaplatit, tak byly splněny podmínky pro zastavení řízení o kasační stížnosti stěžovatelky (pro nezaplacení soudního poplatku v zákonem stanovené výši).

[10] I v případě, že by stěžovatelka tvrzené okolnosti ohledně odstraňování havarijní události řádně doložila, zřejmě by ani ty nemohly představovat důvod pro postup podle z § 9 odst. 4 písm. c) zákona o soudních poplatcích.

[11] Za okolnost odůvodňující postup podle § 9 odst. 4 písm. c) zákona o soudních poplatcích by totiž s ohledem na dosud známé okolnosti nelze považovat ani stěžovatelkou tvrzené odvracení mimořádné události. Již v podání ze dne 28. 3. 2024 uváděla, že její společník odstraňuje havarijní stav na elektrické stanici. Rovněž v tomto podání poukazovala na to, že tyto události šetřila Policie ČR (Obvodní oddělení PČR Ostrava – Zábřeh) pod sp. zn. KRPT-274657/PŘ-2023-070717, sp. zn. KRPT-267450/ČJ-2023-070717. Již z těchto spisových značek lze dovodit, že věc se řeší nejméně od roku 2023. Nejedná se tak o nečekanou (mimořádnou) událost, která by nastala po doručení usnesení čj. 8 As 19/2024-44, kterým byla stěžovatelce stanovena náhradní lhůta pro zaplacení soudního poplatku v období od 16. 8. 2024 do 31. 8. 2024. Navíc skutečnost, že stěžovatelka uhradila částku 600 Kč i v době tvrzeného odvracení mimořádné události na elektrické stanici spíše indikuje, že jí popsaná událost sama o sobě nezabraňovala soudní poplatek uhradit, jak by tomu bylo například v případě hospitalizace. Podle jejích vlastních tvrzení jí naopak zabraňuje uhradit poplatek to, že nevydělává, a že intenzivně sbírá sběrné suroviny a optimisticky předpokládá, že se jí podaří nasbírat tolik, aby mohla soudní poplatek uhradit. Stěžovatelka tedy nejenže tvrzené okolnosti řádně nedoložila, ale ani nijak konkrétně nepopsala, v čem spočívá odstraňování havarijní události na elektrické stanici

práve a nezbytně nutně v období od 16. 8. 2024 do 31. 8. 2024 (případně z jakého důvodu tento mimořádný havarijní stav trvá již minimálně od března roku 2024 a stále je třeba „řešit mimořádnou událost, která je po stránce času vysoce náročná“).

[12] Stěžovatelka také i nadále odkazuje zejména na své nepříznivé majetkové poměry. K postupu podle § 9 odst. 4 písm. c) zákona o soudních poplatcích, se ve skutkově obdobné situaci vyjádřil Nejvyšší soud v usnesení ze dne 14. 6. 2017, sp. zn. 25 Cdo 2185/2017 (ústavní stížnost proti němu byla odmítnuta pro zjevnou neopodstatněnost usnesením Ústavního soudu ze dne 27. 2. 2018, sp. zn. III. ÚS 2795/17). Nejvyšší soud dospěl k závěru, že aplikace postupu podle tohoto ustanovení je namístě tehdy, pokud je poplatník ochoten a schopen soudní poplatek uhradit, ale zabránila mu v tom jiná událost (např. dlouhodobá hospitalizace jediného společníka). Není ale namístě v situaci, v níž poplatník tvrdí, že není schopen soudní poplatek uhradit z důvodů svých nepříznivých majetkových poměrů, přičemž o jeho žádosti o osvobození od soudního poplatku již bylo pravomocně rozhodnuto tak, že se mu osvobození nepřiznává. To, že poplatník nesouhlasí s tím, že nesplňuje předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, které mu nebylo přiznáno, tedy není důvodem pro postup podle § 9 odst. 4 písm. c) zákona o soudních poplatcích. Tyto závěry převzal i Nejvyšší správní soud v usnesení ze dne 10. 6. 2024, čj. 4 As 33/2024-142, body 22 a násl.

[13] Soudní poplatek za řízení o kasační stížnosti je v souladu s § 7 odst. 1 zákona o soudních poplatcích ve spojení s § 4 odst. 1 písm. d) téhož zákona splatný již vznikem poplatkové povinnosti, tedy současně s podáním kasační stížnosti (stěžovatelka podala kasační stížnost již dne 5. 1. 2024). Ústavní soud k tomu v usnesení z 15. 5. 2018, sp. zn. IV. ÚS 1334/18, dodal, že *„již samotná povinnost soudů vyzvat poplatníka k úhradě splatného soudního poplatku je do jisté míry benefíciem, jelikož poplatková povinnost je jednoznačně určena zákonem a žalobcům v zásadě nic nebrání, aby ji řádně splnili již při podání žaloby“* (zde kasační stížnosti). Z výše citovaného ustanovení zákona o soudních poplatcích přitom vyplývá, že dodatečně soudem stanovená lhůta k zaplacení soudního poplatku je lhůtou propadnou, tedy k zaplacení soudního poplatku po jejím marném uplynutí se nepřihlíží. Uvedený důsledek nastoupí i tehdy, pokud stěžovatel uhradí soudní poplatek ve výši nižší, než jaká je zákonem pro příslušný návrh stanovena. Jinými slovy, ani stěžovatelčino včasné zaplacení části soudního poplatku ve výši 600 Kč nemůže odvrátit nepříznivé důsledky vyplývající z citovaného § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích. K tomu je třeba, aby soudní poplatek byl uhrazen nejen včas, ale též v zákonem stanovené výši. Uvedené stěžovatelka nesplnila.

[14] Jelikož stěžovatelka neuhradila soudní poplatek v plné výši ani současně s podáním kasační stížnosti, ani dodatečně v soudem stanovené propadné lhůtě, přičemž jí soud nepřiznal osvobození od soudních poplatků podle § 36 odst. 3 s. ř. s., a nejsou splněny ani podmínky pro postup podle § 9 odst. 4 písm. c) zákona o soudních poplatcích, není splněna základní podmínka k tomu, aby mohlo proběhnout řízení o kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud proto řízení zastavil podle § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích ve spojení s § 47 písm. c) a § 120 s. ř. s.

[15] Nejvyšší správní soud dodává, že nerozhodoval o žádosti stěžovatelky o prodloužení lhůty k předložení plné moci. Vzhledem k tomu, že postup spočívající v zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku má přednost před případným odmítnutím návrhu pro chybějící zastoupení advokátem, nebylo třeba posuzovat splnění podmínky zastoupení

pokračování

ve smyslu § 105 odst. 2 s. ř. s., ani rozhodovat o žádosti o prodloužení lhůty stanovené stěžovateli k předložení plné moci udělené jí advokátovi k zastupování v řízení o kasační stížnosti.

[16] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti soud rozhodl podle § 60 odst. 3 ve spojení s § 120 s. ř. s. tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť řízení o kasační stížnosti bylo zastaveno.

[17] O vrácení zaplacené části soudního poplatku ve výši 600 Kč rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 10 odst. 1 zákona o soudních poplatcích. Částka 600 Kč bude stěžovateli vrácena v souladu s § 10a odst. 1 zákona o soudních poplatcích do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení z účtu Nejvyššího správního soudu.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 2. října 2024

Petr Mikeš
předseda senátu